Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PAOLA MENGOZZIHO
přednesené dne 19. července 2012 [1]

Věc C-286/11 P

Evropská komise
proti

Tomkins plc

„Kartelové dohody — Evropský trh měděných spojovacích tvarovek a tvarovek ze slitin mědi — Pokuty — Společná a nerozdílná odpovědnost mateřské společnosti za jednání své dceřiné společnosti — Pravidlo ne ultra petita — Kvalifikace žaloby v prvním stupni — Pravomoc Tribunálu k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci — Zohlednění veškerých skutkových okolností — Dodržování zásady kontradiktornosti“

I – Úvod

1. Svým kasačním opravným prostředkem se Evropská komise domáhá zrušení rozsudku Tribunálu ze dne 24. března 2011, Tomkins v. Komise [2] (dále jen „napadený rozsudek“), kterým Tribunál částečně zrušil rozhodnutí Komise 2007/691/ES ze dne 20. září 2006 týkající se řízení podle článku 81 Smlouvy o založení Evropského společenství a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/F-38.121 Tvarovky) [3] (dále jen „sporné rozhodnutí“) ve věci kartelové dohody, která byla uplatňována v období od 31. prosince 1988 do 1. dubna 2004 a jež se týkala určování cen a výše slev a rabatů, zavedení mechanismů koordinace zvyšování cen, rozdělení zákazníků a výměny obchodních informací na evropském trhu měděných spojovacích tvarovek, zejména na trhu tvarovek ze slitin mědi a snížil výši pokuty uložené společnosti Tomkins plc (dále jen „Tomkins“), za jejíž zaplacení byla tato společnost učiněna odpovědnou společně a nerozdílně se svou dceřinou společností Pegler Ltd (dále jen „Pegler“).

2. S výslovným odkazem na věc, ve které byl vydán rozsudek Tribunálu z téhož dne Pegler v. Komise [4] týkající se žaloby podané dceřinou společností společnosti Tomkins, v němž Tribunál zrušil článek 1 sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž konstatoval účast Pegler na protiprávním jednání v období od 31. prosince 1998 do 29. října 1993 a snížil výši pokuty uložené této společnosti z 5,25 milionů eur na 3,4 miliony eur, přezkoumal Tribunál důsledky, které bylo třeba vyvodit z uvedeného rozsudku pro mateřskou společnost Tomkins.

3. Přestože Tomkins zpochybňovala účast Pegler na protiprávním jednání pouze ve vztahu k období před 7. únorem 1989 (nikoliv jako Pegler, až do 29. října 1993), Tribunál rozhodl, že odpovědnost Tomkins jakožto mateřské společnosti Pegler, která se přímo neúčastnila kartelové dohody, nemůže jít nad rámec odpovědnosti její dceřiné společnosti. Vzhledem k tomu, že měl za to, že mu byla

1 — Původní jazyk: francouzština.
2 — T-382/06, Sb. rozh. s. II-1157.
3 — Úř. věst. 2007, L 283, s. 63.
4 — T-386/06, Sb. rozh. s. II-1267.

předložena žaloba na neplatnost, jejíž návrhová žádání měla stejný předmět jako návrhová žádání žaloby, kterou současně podala společnost Pegler, odmítl jakékoliv porušení pravidla *ne ultra petita* a v bodě 1 výroku napadeného rozsudku zrušil článek 1 sporného rozhodnutí rovněž v rozsahu, v němž se vztahoval na období od 31. prosince 1988 do 29. října 1993 a v němž se týkal společnosti Tomkins a v bodě 2 uvedeného výroku snížil výši pokuty uložené této společnosti na 4,25 milionů eur, z nichž 3,4 milionů eur měla zaplatit společně a nerozdílně se společností Pegler.

4. Na podporu svého kasačního opravného prostředku uplatňuje Komise pět důvodů vycházejících z porušení pravidla *ne ultra petita* Tribunálem, z nesprávného zjištění, že žaloba mateřské společnosti Tomkins a žaloba dceřiné společnosti Pegler měly stejný předmět, z toho, že Tribunál nezohlednil skutečnost, že Tomkins byla součástí podniku, který uznal, že se účastnil protiprávního jednání, z neuvedení odůvodnění a rozporuplnosti napadeného rozsudku a konečně z porušení zásady kontradiktornosti a práva na spravedlivý proces.

5. Tomkins navrhuje zamítnutí kasačního opravného prostředku.

6. Poté, co účastníci řízení odpověděli ve stanovené lhůtě na písemnou otázku položenou Soudním dvorem, byly vyslechnuty jejich řeči na jednání konaném dne 2. května 2012.

II – Analýza

7. Již v této fázi podotýkám, že podle mého názoru musí být druhému důvodu kasačního opravného prostředku uplatňovaného Komisí vyhověno, což by mělo vést k částečnému zrušení napadeného rozsudku. Mám totiž za to, že Tribunál nesprávně kvalifikoval návrh na zahájení řízení v prvním stupni podaný Tomkins jako žalobu na neplatnost, jejíž návrhová žádání měla stejný předmět jako návrhová žádání žaloby, kterou současně podala její dceřiná společnost Pegler. Přezkoumám tedy nejprve tento důvod kasačního opravného prostředku. Má analýza se bude týkat především objasnění žalobních důvodů, které uplatňovala Tomkins před soudem prvního stupně, jakož i v průběhu řízení před tímto soudem.

A – *Ke druhému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného zjištění, že žaloba mateřské společnosti Tomkins a žaloba její dceřiné společnosti Pegler měly stejný předmět*

8. Nejprve je třeba připomenout, že Komise v článku 1 sporného rozhodnutí konstatovala, že se Pegler a Tomkins podílely na porušování článku 81 ES v období od 31. prosince 1988 do 22. března 2001. V důsledku toho jim v čl. 2 písm. h) uvedeného rozhodnutí uložila pokutu ve výši 5,25 milionů eur, za jejíž zaplacení byly mateřská společnost Tomkins a její dceřiná společnost Pegler odpovědny společně a nerozdílně.

9. Pegler a Tomkins podaly k Tribunálu samostatné žaloby proti spornému rozhodnutí.

10. Je nesporné, že ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Pegler v. Komise, byla Tribunálu předložena návrhová žádání znějící na zrušení sporného rozhodnutí, a podpůrně na snížení pokuty uložené společnosti Pegler.

11. Připomínám, že Tomkins ve své žalobě, kterou podala proti spornému rozhodnutí dne 15. prosince 2006, navrhovala zrušení tohoto rozhodnutí, jakož i snížení výše pokuty, kterou jí uložila Komise v čl. 2 písm. h) sporného rozhodnutí. Na podporu své žaloby uplatňovala Tomkins čtyři žalobní důvody, z nichž se první tři týkaly problematiky přičitatelnosti společnosti Tomkins protiprávního jednání společnosti Pegler a čtvrtý vycházel z „nesprávného právního posouzení a nesprávného posouzení

skutkového stavu při výpočtu pokuty“ [5]. Tento žalobní důvod měl dvě části, přičemž první vycházela z nesprávného posouzení, pokud šlo o zvýšení pokuty za účelem odrazení, které bylo založeno na celkovém obratu Tomkins a druhá vycházela z nesprávného posouzení Komise při určování doby trvání účasti společnosti Pegler na protiprávním jednání.

12. Jak je uvedeno v bodě 23 napadeného rozsudku, společnost Tomkins vzala dne 22. prosince 2009 zpět svůj první, druhý a třetí žalobní důvod, jakož i první část svého čtvrtého žalobního důvodu.

13. Tribunálu tudíž zůstala předložena pouze druhá část čtvrtého žalobního důvodu, která sice vycházela z nesprávného posouzení při určování doby trvání protiprávního jednání, ale byla součástí žalobního důvodu směřujícího ke snížení výše pokuty uložené společnosti Tomkins.

14. Tribunál tedy podle mého názoru nemohl mít poté, co Tomkins částečně vzala své žalobní důvody zpět, za to, že je mu nadále předložena žaloba na neplatnost směřující proti konstatování protiprávního jednání uvedeného v článku 1 sporného rozhodnutí. Naopak Tribunál si měl uvědomit, že návrhová žádání Tomkins znějící na zrušení tohoto článku sporného rozhodnutí již nejsou podpořena žalobními důvody a že se každopádně návrh Tomkins omezil v souladu s článkem 229 ES a článkem 31 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy [6] na to, že vyzývá Tribunál aby využil své pravomoci k soudnímu přezkumu výše pokuty uložené Komisí v čl. 2 písm. h) sporného rozhodnutí v plné jurisdikci.

15. Tato kvalifikace návrhu Tomkins na zahájení řízení v prvním stupni, kterou měl Tribunál provést, byla nejen možná, ale také nutná.

16. Zaprvé, neexistovala žádná procesní překážka, která by Tribunálu bránila omezit se na zjištění, že poté, co Tomkins vzala zpět podstatnou část svých žalobních důvodů, se tento návrh omezil na to, že vyzývá Tribunál, aby využil své pravomoci změnit výši pokuty.

17. Je sice pravda, že Smlouva o ES neupravuje „návrh na soudní přezkum v plné jurisdikci“ jako samostatný procesní prostředek, a zdá se tedy, že podmiňuje výkon pravomoci k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci dodržením lhůty pro podání žaloby na neplatnost [7]. Proto je návrh na změnu rozhodnutí podaný po uplynutí takové lhůty nepřípustný.

18. V projednávaném případě je však nesporné, že lhůta stanovená v článku 230 ES byla dodržena při podání žaloby Tomkins k Tribunálu dne 15. prosince 2006, tedy před tím, než tato společnost vzala zpět své žalobní důvody vycházející z protiprávnosti článku 1 sporného rozhodnutí.

19. Kromě toho, když Tomkins vzala zpět podstatnou část svých žalobních důvodů, Tribunál nemohl žádným způsobem prohlásit nepřípustnost takto omezeného návrhu Tomkins proto, že na jedné straně musí být přípustnost žaloby posuzována k okamžiku jejího podání [8] a na druhé straně by bylo neslučitelné se zásadou řádné správy prohlásit návrh za nepřípustný poté, co jeden z účastníků řízení zejména z důvodů rychlosti řízení vzal zpět část žalobních důvodů na podporu svých návrhových žádání.

5 — Viz bod 3.4 a bod b) žalobního návrhu Tomkins podaného k Tribunálu, jakož i zpráva k jednání vyhotovená tímto soudem a přiložená ke kasační odpovědi (příloha PB.5).

6 — Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205.

7 — Viz v tomto smyslu usnesení Tribunálu ze dne 9. listopadu 2004, FNICGV v. Komise (T-252/03, Sb. rozh. s. II-3795, body 22 a 25).

8 — Viz rozsudky Soudního dvora ze dne 27. listopadu 1984, Bensider a další v. Komise (50/84, Recueil, s. 3991, bod 8), a ze dne 18. dubna 2002, Španělsko v. Rada (C-61/96, C-132/97, C-45/98, C-27/99, C-81/00 a C-22/01, Recueil, s. I-3439, bod 23).

20. Judikatura ostatně zmiňuje situace, v nichž byly Tribunálu předloženy návrhy na změnu rozhodnutí nezávisle na jakékoliv žalobě na neplatnost, aniž to unijní soud považoval za překážku svého rozhodnutí o opodstatněnosti návrhu [9].

21. Zadruhé, skutečnost, že se druhá část čtvrtého žalobního důvodu, který uplatňovala Tomkins před Tribunálem, týkala určení doby trvání protiprávního jednání, neznamená, že mimo kritiky výpočtu výše pokuty obsahovala návrh na zrušení článku 1 sporného rozhodnutí, v němž bylo zjištěno porušování článku 81 ES.

22. Je sice pravda, že doba trvání protiprávního jednání je zohledňována jak při zjišťování protiprávního jednání podle článku 81 ES, tak – jak stanoví čl. 23 odst. 3 nařízení č. 1/2003 – při stanovování výše pokut.

23. Přestože lze připustit, že návrh, aby Tribunál zrušil závěr Komise o porušení článku 81 ES může – dokonce i implicitně – vést k návrhu, aby zrušil nebo snížil výši pokuty uložené Komisí [10], nelze podle mého názoru připustit opak. Pokud by totiž takové řešení bylo přijato, byl by nadmíru rozšířen spor, který byl vymezen účastníky řízení.

24. V judikatuře existuje v tomto ohledu řada věcí, v nichž unijní soud správně přezkoumal žalobní důvody vycházející z nesprávného právního posouzení doby trvání protiprávního jednání za účelem snížení výše pokuty, aniž ho to vedlo k tomu, aby posuzoval taková nesprávná posouzení v kontextu rozhodnutí Komise o protiprávním jednání [11].

25. Domnívám se – ačkoli si nejsem jist – že snahou Tribunálu zajisté bylo přijmout soudržné řešení v obou těchto rozsudcích, a sice v napadeném rozsudku a ve výše uvedeném rozsudku Pegler v. Komise. Když zrušil článek 1 sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkal účasti Pegler na protiprávním jednání v období od 31. prosince 1988 do 29. října 1993 [12], měl totiž za to, že musí postupovat stejným způsobem i u společnosti Tomkins, jejíž odpovědnost jakožto odpovědnost mateřské společnosti nemohla podle Tribunálu jít nad rámec odpovědnosti její dceřiné společnosti [13].

26. Tato snaha – přestože se může zdát legitimní – nesmí však vést ke zkreslení žalob podaných soudu prvního stupně. Ať jsou již jeho důvody jakékoliv nepřísluší mu zvláště, aby namísto účastníků řízení například odstraňoval nedostatky nebo nesoudržnosti jejich žalob na úkor právní jistoty jiných účastníků řízení a s rizikem, že jeho rozsudky budou stiženy svévůli.

27. Zatřetí, jak vyplývá ze žaloby podané Tribunálu a jak potvrdila Tomkins na jednání před Soudním dvorem, skutečnost, že tato společnost navrhovala snížení výše pokuty v rámci druhé části čtvrtého žalobního důvodu, stačí k potvrzení závěru, že žádala pouze o soudní přezkum v plné jurisdikci.

28. Tribunál, který se měl držet žalobního petitu, se měl tedy omezit na konstatování, že uvedená část žalobního důvodu může podporovat pouze návrhová žádání Tomkins směřující ke snížení pokuty uložené Komisí v čl. 2 písm. h) sporného rozhodnutí.

9 — Viz v tomto ohledu návrh na snížení výše pokuty, o němž bylo rozhodnuto v rozsudku Tribunálu ze dne 6. května 2009, KME Germanya další v. Komise (T-127/04, Sb. rozh. s. II-1167), dále rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011, KME Germany a další v. Komise (C-272/09 P, Sb. rozh. s. I-12789).

10 — Což Soudní dvůr skutečně připustil v rozsudku ze dne 10. prosince 1957, ALMA v. Vysoký úřad (8/56, Recueil,s. 179, s. 191).

11 — Viz zejména výše uvedený rozsudek Soudního dvora KME Germany a další v. Komise (body 62 až 71), jakož i výše uvedený rozsudek Tribunálu KME Germany a další v. Komise (body 100 až 105) a rozsudek Tribunálu ze dne 16. listopadu 2011, Sachsa Verpackung v. Komise (T-79/06, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, body 179 až 181 a 191 až 198), rozsudek, proti němuž byl podán kasační opravný prostředek, věc Gascogne Sack Deutschland v. Komise (C-40/12 P), o níž rozhoduje Soudní dvůr.

12 — I když oba rozsudky byly vyhlášeny v tentýž den, časté odkazy Tribunálu ve věci, ve které byl vydán napadený rozsudek na výše uvedený rozsudek Pegler v. Komise dokazují, že Tribunál považuje druhý rozsudek za rozsudek, který byl vydán dříve.

13 — K otázce odpovědnosti Tomkins, která je svou povahou spojena s odpovědností Pegler, viz moje analýza ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku Komise v bodech 49 až 54 tohoto stanoviska.

29. I když se ostatně Tomkins – poté, co vzala zpět podstatnou část svých žalobních důvodů – omezila na to, že zachovala první část čtvrtého žalobního důvodu, který – jak připomínám – vycházel z nesprávného posouzení zvýšení pokuty za účelem odrazení, je zřejmé, že Tribunál mohl vyložit takový návrh pouze jako návrh, aby vykonal svou pravomoc k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci, aniž by předtím přezkoumal legalitu sporného rozhodnutí ohledně rozhodnutí o porušení článku 81 ES.

30. Z výše uvedeného vyplývá – jak tvrdí Komise ve svém druhém důvodu kasačního opravného prostředku – že předmět návrhových žádání Tomkins ve věci T-382/06 a předmět návrhových žádání Pegler ve věci T-386/06 nebyl totožný, jelikož poté, co Tomkins vzala zpět podstatnou část svých žalobních důvodů, nezněla již její žaloba na zrušení článku 1 sporného rozhodnutí.

31. Navrhují tedy, aby Soudní dvůr zrušil bod 1 výroku napadeného rozsudku, kterým Tribunál zrušil článek 1 sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká protiprávního jednání Tomkins v období od 31. prosince 1988 do 29. října 1993.

32. Proto není namístě posuzovat jiné důvody kasačního opravného prostředku Komise v rozsahu, v němž směřují ke zrušení téhož bodu výroku napadeného rozsudku.

33. Naproti tomu je třeba je přezkoumat v rozsahu, v němž Komise navrhuje, aby Soudní dvůr zrušil rovněž bod 2 výroku napadeného rozsudku, ve kterém Tribunál snížil výši pokuty uložené společnosti Tomkins.

B – *K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení pravidla* ne ultra petita

34. Ve svém prvním důvodu kasačního opravného prostředku Komise tvrdí, že pokuty uložené právním subjektům jednoho podniku se mohou lišit i tehdy, když je shledána pro určitou část těchto pokut společná a nerozdílná odpovědnost. Společná a nerozdílná odpovědnost obou subjektů téhož podniku proto podle Komise nemá vliv na použití pravidla, podle něhož soud nemůže rozhodnout *ultra petitum*. Na jednání před Soudním dvorem Komise zopakovala své stanovisko, podle něhož se zákaz rozhodovat *ultra petitum* vztahuje i na pravomoc Tribunálu k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci.

35. Navíc se Tribunál podle Komise dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl o žalobním důvodu týkajícím se doby trvání protiprávního jednání, aniž přezkoumal právní argumenty samotné Tomkins týkající se doby, kdy protiprávní jednání začalo, a když se namísto toho omezil na odkaz na řešení přijaté ve výše uvedeném rozsudku Pegler v. Komise.

36. Tomkins tvrdí, že Tribunál v souladu se svou judikaturou pouze vykonal svou pravomoc k soudnímu přezkumu sankcí v plné jurisdikci a přitom zohlednil skutkové okolnosti uvedené účastníky řízení. Podle tvrzení této společnosti tudíž Tribunál neporušil zákaz rozhodnout *ultra petitum* a mohl zrušit nebo snížit pokutu.

37. Mám za to, že důvodu kasačního opravného prostředku Komise nemůže být vyhověno z podstatného důvodu, že pravidlo *ne ultra petita*, které omezuje pravomoc soudu na otázky, které jsou mu předloženy účastníky řízení, nehraje téměř žádnou roli v kontextu výkonu pravomoci unijního soudu k přezkumu v plné jurisdikci podle článku 229 ES[14].

14 — Viz v tomto smyslu bod 49 stanoviska generálního advokáta Poiarese Madura ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 8. února 2007, Groupe Danone v. Komise (C-3/06 P, Sb. rozh. s. I-1331).

38. Podle ustálené judikatury totiž platí, že pravomoc k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci opravňuje Tribunál, aby nad rámec pouhého přezkumu legality, který umožňuje pouze zamítnout žalobu na neplatnost nebo zrušit napadený akt, tento akt s přihlédnutím ke všem skutkovým okolnostem změnil, tedy aby nahradil posouzení Komise svým posouzením, aniž by uvedený akt zrušil, a to za účelem zrušení, snížení nebo zvýšení výše uložené pokuty [15].

39. Soudní dvůr tedy ve výše uvedeném rozsudku GroupeDanone v. Komise zamítl důvod kasačního opravného prostředku, který vycházel ze skutečnosti, že Tribunál údajně porušil pravidlo *ne ultra petita*, když změnil podmínky použití koeficientu pro polehčující okolnosti, aniž bylo předloženo jakékoliv návrhové žádání v tomto ohledu, jen ze samotného důvodu, že jelikož mu byla předložena k posouzení otázka výše pokuty, Tribunál byl v souladu s článkem 229 ES a nařízením Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvním nařízením, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy o ES [16], které nahradilo nařízení č. 1/2003, oprávněn zrušit, snížit nebo zvýšit pokutu uloženou Komisí [17].

40. Toto posouzení lze snadno pochopit, pokud se funkce pravomoci k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci vyloží jako dodatečná záruka pro podniky, že nezávislý a nestranný soud provede přezkum výše pokuty, která jim byla uložena,s maximální intenzitou [18].

41. Tuto kvalifikaci soudního přezkumu v plné jurisdikci vykonaného Tribunálem jako „dodatečné záruky“ již potvrdil Soudní dvůr v rámci vymezování rozsahu práva podniků na obhajobu před Komisí při ukládání pokut [19].

42. V tomto kontextu tato kvalifikace může znamenat jen to, že prostřednictvím zpochybňování výše pokuty před Tribunálem, mají podniky, které jsou seznámeny s přesnou výši pokuty stanovenou Komisí, možnost kritizovat jak z hlediska legality, tak z hlediska účelnosti, výpočet této výše provedený Komisí, takže mohou jakýmkoliv důvodem na obranu a bez ohledu na omezení vlastní přezkumu legality ovlivnit přesvědčení soudu, pokud jde o přiměřenou výši pokuty [20].

15 — Viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, bod 692); výše uvedený rozsudek Groupe Danone v. Komise (bod 61), jakož i rozsudek ze dne 3. září 2009, Prym a Prym Consumer v. Komise (C-534/07 P, Sb. rozh. s. I-7415, bod 86). Viz rovněž rozsudek Tribunálu ze dne 5. října 2011, Romana Tabacchi v. Komise (T-11/06, Sb. rozh. s. II-6681,bod 265). Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva „patří k charakteristikám soudního orgánu vykonávajícího přezkum v plné jurisdikci pravomoc změnit ve všech ohledech jak po skutkové, tak po právní stránce, rozhodnutí vydané orgánem nižšího stupně. Musí mít zejména pravomoc rozhodnout o všech skutkových a právních otázkách relevantních pro spor, který mu byl předložen“ (naposledy ESLP, viz rozsudek Menarini v. Itálie ze dne 27. října 2011, dosud nezveřejněný ve *Sbírce rozsudků a soudních rozhodnutí*, žaloba č. 43509/08, bod 59).

16 — Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3.

17 — Viz výše uvedený rozsudek Groupe Danone v. Komise (body 56 a 61 až 63).

18 — Viz Mengozzi, P., „La compétence de pleine juridiction du juge communautaire“, *Liber Amicorum en l'honneur de Bo Vesterdorf*, Bruylant, Brusel, 2007, s. 227.

19 — Viz rozsudek ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 445). Viz rovněž zejména rozsudky Tribunálu ze dne 6. října 1994, Tetra Pak v. Komise (T-83/91, Recueil, s. II-755, bod 235), a ze dne 20. března 2002, LR AF 1998 v. Komise (T-23/99, Recueil, s. II-1705, bod 200).

20 — Pro úplnost připomínám, že Soudní dvůr několikrát potvrdil, že cílem přezkumu pokut uložených Komisí prováděného Tribunálem je ověřit přiměřenou povahu výše pokuty s ohledem na okolnosti sporu, který mu byl předložen. Viz v tomto ohledu zejména rozsudky ze dne 16. listopadu 2000, Cascades v. Komise(C-279/98 P, Recueil, s. I-9693, body 42 a 48), jakož i Mo och Domsjö v. Komise (C-283/98 P, Recueil,s. I-9855, body 42 a 48).

43. Aby však byla tato funkce dodatečné záruky skutečně zajištěna, musí být Tribunál oprávněn v souladu s judikaturou uvedenou v bodě 38 tohoto stanoviska zejména zohlednit „*veškeré* skutkové okolnosti“ [21], včetně okolností, k nimž došlo po vydání rozhodnutí, jež je před ním napadeno [22], což by mu omezení vlastní přezkumu legality v zásadě neumožňovaly [23].

44. V projednávaném případě nemohl Tribunál ponechat bez povšimnutí vlastní zjištění, k nimž došel v rámci výše uvedeného rozsudku Pegler v. Komise a jež se týkala dceřiné společnosti Tomkins, podle nichž Komise neprokázala, že Pegler se v období od 31. prosince 1988 do 29. října 1993 přímo účastnila protiprávního jednání. Tato zjištění, která byla založena na písemnostech ve správním spisu Komise, měla v rámci posuzování provedených v napadeném rozsudku zcela jistě charakter skutkových okolností, které byl Tribunál s ohledem na výše uvedenou judikaturu oprávněn zohlednit.

45. V rozporu s tím, co tvrdila Komise na jednání před Soudním dvorem, Tribunál v tomto ohledu nevznesl bez návrhu právní důvod, což by bylo podle rozsudků Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011 [24] zakázáno i v kontextu výkonu soudního přezkumu v plné jurisdikci [25], ale pouze zohlednil veškeré skutkové okolnosti obsažené ve spisu, včetně tedy zjištění provedených v souběžně probíhajícím řízení týkajícím se dceřiné společnosti Tomkins, aby ohodnotil přiměřenou povahu výše pokuty uložené společnosti Tomkins, které se tato společnost dovolávala ve druhé části svého čtvrtého žalobního důvodu.

46. Ve zbývající části je kritika Komise, podle níž zjištění společné a nerozdílné odpovědnosti Tomkins a Pegler Tribunálu neumožňovalo, aby nedodržel – i v rámci výkonu pravomoci k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci – pravidlo *ne ultra petita*, neúčinná. Jak jsem totiž právě prokázal Tribunál nebyl povinen se řídit tímto pravidlem v tomto kontextu.

47. Navrhuji tedy zamítnout první důvod kasačního opravného prostředku Komise.

21 — Zdůrazněno autorem tohoto stanoviska.

22 — Viz v tomto ohledu rozsudky ze dne 6. března 1974, Istituto Chemioterapico Italiano a Commercial Solvents v. Komise (6/73 a 7/73, Recueil, s. 223, body 51 a 52); ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise (C-185/95 P, Recueil, s. I-8417, bod 141), jakož i rozsudky Tribunálu ze dne 29. dubna 2004, Tokai Carbon a další v. Komise (T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Recueil, s. II-1181, bod 274), a ze dne 18. července 2005, Scandinavian Airlines Systém v. Komise (T-241/01, Sb. rozh. s. II-2917, bod 227).

23 — Což umožňuje rovněž pochopit, proč Soudní dvůr například ve svém rozsudku ze dne 28. března 1984, Officine Bertoli v. Komise (8/83, Recueil, s. 1649, bod 29) rozhodl, že i když důvod uplatňovaný žalobkyní na podporu svého návrhu na snížení výše pokuty nemohl být přijat, odůvodňovaly některé zvláštní okolnosti této věci snížení pokuty z důvodu spravedlnosti.

24 — Výše uvedený rozsudek KME Germany a další v. Komise (bod 104); rozsudky Chalkor v. Komise (C-386/10 P, Sb. rozh s. I-13085, bod 64), jakož iKME Germany a další v. Komise (C-389/10 P, Sb. rozh s. I-13125, bod 131).

25 — Tento argument nepovažuji za zcela přesvědčivý. I kdyby měly být žalobní důvody uplatňované Komisí vykládány v tom smyslu, že je zakázáno, aby Tribunál vznesl bez návrhu právní důvody, zdá se, že tento přístup by nemohl být v souladu s oprávněním přiznaným unijnímu soudu nedržet se omezení vlastních přezkumu legality. V tomto ohledu již Soudní dvůr například rozhodl, že byl oprávněn ohodnotit přiměřenou povahu pokuty, i když účastník řízení nepředložil návrhové žádání v tomto smyslu [viz výše uvedený rozsudek ALMA v. Vysoký úřad, (s. 191), jakož i rozsudky Tribunálu ze dne 12. července 2001, Tate&Lylea další v. Komise (T-202/98, T-204/98a T-207/98, Recueil, s. II-2035, body 22 a 164), a ze dne 1. července 2010, AstraZeneca v. Komise (T-321/05, Sb. rozh. s. II-2805, bod 884), rozsudek, proti němuž byl podán kasační opravný prostředek, věc AstraZeneca v. Komise (C-457/10 P), o níž rozhoduje Soudní dvůr]. Vzhledem k tomu, že existují závažné indicie umožňující pochybovat o přiměřené povaze výše pokuty, mám za to, že Tribunál byl oprávněn změnit uvedenou výši, pokud dodržel zásadu kontradiktornosti (viz k této otázce moje analýza k pátému důvodu kasačního opravného prostředku v bodech 63 až 81 tohoto stanoviska). Výkon pravomoci změnit výši pokuty by podle mého názoru v tomto případě umožnil zajistit, že nestranný a nezávislý soud skutečně provede „úplný a celkový přezkum po právní i skutkové stránce“ ve smyslu zejména výše uvedeného rozsudku KME Germany a další v. Komise (bod 136) výše pokut uložených podnikům.

C – Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z toho, že Tribunál nezohlednil skutečnost, že společnost Tomkins byla součástí podniku, který uznal, že se dopustil protiprávního jednání

48. Podle Komise, která odkazuje na výše uvedený rozsudek Pegler v. Komise, je snížení odpovědnosti této společnosti za protiprávní jednání založeno na jejím postavení „spící společnosti“, nikoliv na skutečnosti, že skupina Tomkins se neúčastnila protiprávního jednání. Komise tvrdí, že skutečnost, že společnost Pegler nebyla správným adresátem sporného rozhodnutí v rámci skupiny ve vztahu k určitému období, se týká pouze této dceřiné společnosti a nezbavuje celý podnik odpovědnosti za porušení pravidel hospodářské soutěže. Podle Komise tedy Tribunál nemohl v souladu s právem snížit výši pokuty uložené společnosti Tomkins za období od 20. ledna 1989 do 29. října 1993 na základě toho, že uvedl, že „odpovědnost společnosti Tomkins striktně souvisí s odpovědností společnosti Pegler“, a opřel se přitom o takovou souvislost, která neexistovala. Komise tvrdí, že striktní souvislost mezi odpovědností mateřské společnosti a odpovědností dceřiné společnosti každopádně nepředstavuje absolutní pravidlo.

49. Zcela souhlasím s tvrzením Komise, že striktní souvislost mezi odpovědností Tomkins a Pegler, kterou konstatoval Tribunál, nemůže být považována za pravidlo platné ve všech situacích, v nichž je založena odpovědnost mateřské společnosti z důvodu jednání její dceřiné společnosti.

50. Zde se však nejedná o tuto otázku a Tribunál nikde v napadeném rozsudku netvrdil, že jeho zjištění by měla mít všeobecný dosah.

51. Jak uvádí Tomkins, ve skutečnosti tento důvod kasačního opravného prostředku hraničí s návrhem, aby Soudní dvůr znovu posoudil skutková zjištění, která Tribunál učinil nejen v napadeném rozsudku, ale také ve výše uvedeném rozsudku Pegler v. Komise, který napříště zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, neboť Komise proti němu nepodala kasační opravný prostředek. Takový návrh je samozřejmě nepřípustný v rámci kasačního opravného prostředku [26].

52. I kdyby byl tento důvod kasačního opravného prostředku přípustný, musel by být každopádně zamítnut jako neopodstatněný.

53. Ze zjištění Tribunálu v podstatě vyplývá, že ve sporném rozhodnutí byla Tomkins učiněna odpovědnou společně a nerozdílně zaplatit pokutu jen z důvodu přímé účasti Pegler na protiprávním jednání. Vzhledem k tomu však, že Tribunál uvedl jak ve výše uvedeném rozsudku Pegler v. Komise, tak v bodech 37 až 39 napadeného rozsudku, že ve sporném rozhodnutí nebylo prokázáno, že Pegler, která byla jediným subjektem určeným v uvedeném rozhodnutí, se přímo účastnila protiprávního jednání v období od 31. prosince 1988 do 29. října 1993, logicky není opodstatněná ani společná a nerozdílná odpovědnost Tomkins, o níž bylo rozhodnuto ve sporném rozhodnutí. Tribunál proto právem mohl v napadeném rozsudku konstatovat, že odpovědnost společnosti Tomkins nemůže jít nad rámec odpovědnosti společnosti Pegler (bod 38 *in fine*) nebo že striktně souvisí s odpovědností společnosti Pegler (bod 46).

54. Navíc Komise neuvedla a *a fortiori* neprokázala – což neučinila ani ve sporném rozhodnutí – že se protiprávního jednání v období od 31. prosince 1988 do 29. října 1993 mohl účastnit jiný subjekt než Pegler, tak že by to mohlo založit odpovědnost mateřské společnosti Tomkins zaplatit pokutu, která jí byla uložena ve sporném rozhodnutí, ve vztahu k uvedenému období.

55. Navrhuji tedy zamítnout tento důvod kasačního opravného prostředku.

26 — Viz zejména rozsudek ze dne 3. května 2012, Comap v. Komise (C-290/11 P, bod 70 a citovaná judikatura).

D – *Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z neuvedení odůvodnění a z rozporuplnosti napadeného rozsudku*

56. Komise tvrdí, že napadený rozsudek je postižen vadou spočívající v neuvedení odůvodnění, jelikož dostatečně přesně nevysvětluje odchylku od pravidla *ne ultra petita*, které bylo poprvé zmíněno až Tribunálem. Kromě toho v bodě 57 napadeného rozsudku, který se týká násobícího koeficientu pro účely odrazení, uvedl nesoudržný a nepřesný závěr, když vyzval Komisi, aby vyvodila důsledky ze společné a nerozdílné odpovědnosti zaplatit pokutu s ohledem na Tomkins před tím, než on sám určí výši pokuty.

57. Mám za to, že tento důvod kasačního opravného prostředku je neúčinný.

58. Pokud jde o jeho první část, nelze jí vyhovět, neboť – jak jsem již prokázal výše – Tribunál nebyl povinen se řídit pravidlem *ne ultra petita* při soudním přezkumu v plné jurisdikci [27].

59. Pokud jde o jeho druhou část, připomínám, že Tribunál nerozhodl o první části čtvrtého žalobního důvodu uplatňovaného Tomkins, který vycházel z nesprávného posouzení zvýšení pokuty za účelem odrazení z důvodu, že Tomkins vzala tuto část žalobního důvodu zpět.

60. Proto i kdyby kritika Komise týkající se posouzení této části žalobního důvodu Tribunálem byla přijata, neměla by žádný vliv na zrušení bodu 2 výroku napadeného rozsudku v rozsahu, v němž tento bod stanoví výši pokuty, aniž mění výpočet uvedeného zvýšení za účelem odrazení, který vyplývá ze sporného rozhodnutí.

61. Navrhuji proto zamítnout čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku.

E – *K pátému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení zásady kontradiktornosti a práva na spravedlivý proces*

62. Podle Komise Tribunál porušil zásadu kontradiktornosti a právo na spravedlivý proces, když jí nedal možnost zaujmout stanovisko k jeho úmyslu snížit pokutu uloženou Tomkins a když se opřel pouze o žalobní důvody uplatňované její dceřinou společností ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Pegler v. Komise.

63. I když Tribunál podle mého názoru postihl své posouzení procesní vadou, mám za to, že tato vada je nedostatečná k tomu, aby vedla ke zrušení bodu 2 výroku napadeného rozsudku.

64. V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že zásada kontradiktornosti, která je součástí práva na obhajobu a jejíž dodržování zajišťují unijní soudy, implikuje obecně právo účastníků určitého řízení seznamovat se s důkazy a vyjádřeními předloženými soudu a vyjadřovat se k nim [28]. V tomto kontextu Soudní dvůr rovněž rozhodl, že je v rozporu se základní právní zásadou, pokud soudní rozhodnutí vychází ze skutkových okolností nebo dokumentů,

27 — Kromě toho předpoklad, na jehož základě Tribunál použil výjimku z pravidla *ne ultra petita*, a sice totožný předmět návrhových žádání Tomkins a návrhových žádání Pegler, je – jak jsem již prokázal – neopodstatněný. Podle mého názoru tedy není třeba rozhodovat o údajném neuvedení odůvodnění použití takové výjimky Tribunálem.

28 — Viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 2. prosince 2009, Komise v. Irsko a další (C-89/08 P, Sb. rozh. s. I-11245, body 50 až 52 a citovaná judikatura).

s nimiž se účastníci řízení nebo kterýkoli z nich nemohl seznámit, a k nimž se tedy nemohl vyjádřit [29]. Konečně ke splnění požadavků spojených s právem na spravedlivý proces je totiž třeba, aby účastníci řízení měli možnost vyjádřit se kontradiktorně jak ke skutkovým, tak k právním okolnostem, které jsou rozhodné pro výsledek řízení [30].

65. Zásada kontradiktornosti musí svědčit všem účastníkům řízení před unijním soudem, nehledě na jejich právní postavení. Proto se jí mohou dovolávat také unijní orgány, jsou-li účastníky takového řízení [31].

66. Mám za to, že se unijní soud nemůže vyhnout dodržení této zásady v rámci výkonu přezkumu v plné jurisdikci.

67. V tomto ohledu Soudní dvůr nejen že zdůraznil spornou povahu řízení před unijními soudy, včetně v kontextu soudního přezkumu v plné jurisdikci podle článku 229 ES [32], ale také ověřil dodržování práva na obhajobu, které zahrnuje zásadu kontradiktornosti při výkonu pravomoci Tribunálu změnit výši pokuty uložené Komisí [33].

68. Tento přístup vyplývá z oprávněné úvahy, že výkon pravomoci k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci nesmí vést k posouzení skutkových okolností nebo kritérií, k němuž neměli účastníci řízení skutečnou možnost se vyjádřit [34].

69. Jak jsem již výše uvedl v úvahách týkajících se nepoužití pravidla *ne ultra petita* při výkonu pravomoci Tribunálu k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci, tento soud je oprávněn zohlednit veškeré skutkové okolnosti k tomu, aby přezkoumal přiměřenou povahu výše pokut, které Komise podnikům uložila. Tyto okolnosti podle mého názoru zahrnují také vlastní skutková zjištění Tribunálu v souběžně probíhajících řízeních, která se – jako v projednávaném případě – týkají různých jednotek téhož podniku.

70. Tato pravomoc však musí být vykonávána v souladu se zásadou kontradiktornosti, které se Tribunál v napadeném rozsudku nedržel.

71. Je především zřejmé, že v tomto důvodu kasačního opravného prostředku Komise nekritizuje Tribunál pouze proto, že jí nedal možnost vyjádřit se k samotné zásadě snížení výše pokuty uložené společnosti Tomkins. V průběhu řízení před Tribunálem totiž Komise měla možnost vyjádřit se k této otázce, která byla výslovně vznesena v druhé části čtvrtého žalobního důvodu Tomkins.

72. Naproti tomu je nesporné, že Tribunál nikdy před vyhlášením napadeného rozsudku nevyzval Komisi, aby předložila své vyjádření ke zjištěním ve výše napadeném rozsudku Pegler v. Komise, která se týkala skutečnosti, že dceřiná společnost se přímo neúčastnila protiprávního jednání v období od 31. prosince 1988 do 29. října 1993 a na jejichž základě Tribunál snížil v napadeném rozsudku výši pokuty uložené mateřské společnosti [35].

29 — Tamtéž (bod 52 a citovaná judikatura).

30 — Výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko a další (bod 56), jakož i rozsudek ze dne 17. prosince 2009, Réexamen M v. EMEA (C-197/09 RX-II, Sb. rozh. s. I-12033, bod 41).

31 — Výše uvedené rozsudky Komise v. Irsko a další (bod 53), jakož i Réexamen M v. EMEA (bod 42).

32 — Viz výše uvedený rozsudek Chalkor v. Komise (bod 64), jakož i rozsudek ze dne 8. prosince 2011, KME Germany a další v. Komise (C-389/10 P, bod 131).

33 — Viz výše uvedený rozsudek Groupe Danone v. Komise (body 70 až 83).

34 — Viz v tomto smyslu bod 56 stanoviska generálního advokáta Poiarese Madura ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Groupe Danone v. Komise.

35 — Je třeba připomenout, že před Tribunálem se nekonalo žádné jednání a že tento soud nepřijal žádné organizační procesní opatření týkající se této otázky před vyhlášením napadeného rozsudku, k němuž došlo v tentýž den jako k vyhlášení výše uvedeného rozsudku Pegler v. Komise.

73. Je však nesporné, že zjištění ve výše uvedeném rozsudku Pegler v. Komise, která se týkala doby trvání účasti dceřiné společnosti na protiprávním jednání, měla v napadeném rozsudku povahu „skutkových okolností, které jsou rozhodné pro výsledek řízení“ ve smyslu judikatury uvedené v bodě 64 tohoto stanoviska.

74. Toto posouzení však neznamená, že porušení zásady kontradiktornosti vede ke zrušení napadeného rozsudku v širším rozsahu než v tom, ve kterém již bylo jeho zrušení v tomto stanovisku navrhováno, a sice nejen ke zrušení bodu 1 výroku uvedeného rozsudku, ale také bodu 2 tohoto rozsudku.

75. V tomto ohledu v souladu s článkem 58 statutu Soudního dvora Evropské unie ověřuje tento soud – jak vyplývá z judikatury [36] – zda nedostatky řízení před Tribunálem poškozují zájmy účastníků řízení o kasačním opravném prostředku.

76. Tento přezkum se v projednávaném případě týká otázky, zda v případě, že by Komise mohla předložit své vyjádření k tomu, že Tribunál nemůže zohlednit kritiku Pegler týkající se doby trvání účasti této společnosti na protiprávním jednání, kterou tato společnost uvedla v souběžně probíhajícím řízení, ve kterém byl vydán výše uvedený rozsudek Pegler v. Komise, mělo by toto vyjádření vliv na snížení výše pokuty uložené společnosti Tomkins, které provedl Tribunál v napadeném rozsudku.

77. Podle mého názoru je nutno na tuto otázku odpovědět záporně.

78. Jak jsem již uvedl v rámci analýzy prvního důvodu kasačního opravného prostředku, Tribunál právem mohl v rámci výkonu pravomoci k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci zohlednit vlastní zjištění učiněná ve výše uvedeném rozsudku Pegler v. Komise, která se týkala doby trvání přímé účasti dceřiné společnosti na protiprávním jednání pro účely rozhodnutí o návrhu Tomkins na změnu výše pokuty.

79. Navíc, jak bylo uvedeno výše v rámci přezkumu třetího důvodu kasačního opravného prostředku, Tribunál mohl – aniž se dopustil nesprávného právního posouzení – s ohledem na zvláštní okolnosti věci konstatovat, že odpovědnost společnosti Tomkins zaplatit pokutu uloženou Komisí nemůže jít nad rámec odpovědnosti společnosti Pegler.

80. Proto i kdyby Komise mohla uplatnit uvedené žalobní důvody před Tribunálem, nemohlo by její vyjádření mít vliv na snížení výše pokuty, o němž bylo rozhodnuto v napadeném rozsudku.

81. Za těchto podmínek navrhuji zamítnout pátý důvod kasačního opravného prostředku Komise a zamítnout tento kasační opravný prostředek v rozsahu, v němž zní na zrušení bodu 2 výroku napadeného rozsudku, v němž Tribunál snížil pokutu uloženou společnosti Tomkins z 5,25 milionů eur na 4,25 milionů eur, z nichž 3,4 milionů eur má zaplatit společně a nerozdílně se společností Pegler.

III – Závěry ke kasačnímu opravnému prostředku

82. Závěrem, jak jsem již uvedl v bodech 30 a 31 tohoto stanoviska, mám za to, že je třeba vyhovět druhému důvodu kasačního opravného prostředku Komise a zrušit bod 1 výroku napadeného rozsudku v rozsahu, v němž zrušil článek 1 sporného rozhodnutí, pokud jde o období od 31. prosince 1988 do 29. října 1993 a ve vztahu ke společnosti Tomkins.

36 — Viz zejména výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko (bod 61).

IV – Přezkum návrhu Tomkins

83. V souladu s článkem 61 prvním pododstavcem statutu Soudního dvora platí, že je-li kasační opravný prostředek opodstatněný a Soudní dvůr zruší rozhodnutí Tribunálu, může sám vydat konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Tribunálu k rozhodnutí.

84. Podle mého názoru může Soudní dvůr v projednávané věci vydat sám konečné rozhodnutí ve věci. Přezkoumána musí být totiž pouze druhá část čtvrtého žalobního důvodu Tomkins.

85. Jak jsem již uvedl, tato část žalobního důvodu pouze navrhovala, aby Tribunál snížil pokutu, kterou Komise uložila společnosti Tomkins v čl. 2 písm. h) sporného rozhodnutí, a nemohla tedy vést ke zrušení článku 1 tohoto rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkal závěru o protiprávním jednání společnosti Tomkins.

V – K nákladům řízení

86. Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, použitelného na řízení o kasačním opravném prostředku na základě článku 118 téhož řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.Podle čl. 69 odst. 3 jednacího řádu může Soudní dvůr rozdělit náklady mezi účastníky řízení, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch, nebo pokud jsou k tomu dány výjimečné důvody.

87. Vzhledem k tomu, že kasačnímu opravnému prostředku by mělo být vyhověno jen částečně, mám za to, že je třeba použít čl. 69 odst. 3 uvedeného řádu a rozhodnout, že každý z účastníků řízení ponese vlastní náklady obou řízení.

VI – Závěry

88. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby rozhodl takto:

„1) Bod 1 výroku rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 24. března 2011, Tomkins v. Komise (T-382/06) se zrušuje.

2) Ve zbývající části se kasační opravný prostředek zamítá.

3) Evropská komise a Tomkins plc ponesou vlastní náklady obou řízení.“